

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СОЦІОЛОГІЯ»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	С2 Політологія
Тривалість викладання	ІІІ семестр (5-6 чверть)
Мова викладання	українська
Кафедра, що викладає	Історії та політичної теорії

Передумови для вивчення: перша дисципліна

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

Інші додаткові ресурси:

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти.

Онлайн-консультації: електронна корпоративна пошта

Інформація про викладача:

	Колісник Лариса Олексіївна (лекції, практичні заняття)
	Посада: доцент кафедри історії та політичної теорії, завідувач відділу аспірантури і докторантури
	Вчене звання: доцент
	Вчений ступінь: кандидат соціологічних наук
	Персональна сторінка: https://ipt.nmu.org.ua/ua/spivr/osin.php
	Е-mail: kolisnyk.l.o@nmu.one
	Кабінет: пр. Д.Яворницького, 19, корп. 5, кімн. 29

1. Анотація до курсу

Дисципліна «Соціологія» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти системного уявлення про соціальну структуру суспільства, соціальні процеси та механізми соціальної взаємодії. Курс забезпечує оволодіння базовими соціологічними поняттями, теоріями та методами емпіричного аналізу, необхідними для дослідження суспільно-політичних явищ. Особлива увага приділяється застосуванню соціологічного інструментарію в аналізі політичних інститутів, публічної політики та політичної поведінки. Засвоєння дисципліни створює підґрунтя для подальшого опанування прикладних і дослідницьких компонентів політологічної підготовки.

Мета – формування наукового підходу до розуміння різних аспектів життєдіяльності суспільства шляхом надання студентам відповідних знань і компетенцій у галузі «Соціологія», виходячи з позицій системності та соціологічного аналізу. показати можливості застосування теоретичного й емпіричного досвіду гендерних досліджень до аналізу актуальних соціальних проблем і осмислення власних практик і життєвої стратегії, сформувані навички проектування чоловічої та жіночої поведінки.

Завдання курсу:

- засвоєння базових категорій соціологічної науки;
- отримання знань з теоретико-методологічних та емпіричних аспектів соціології у просторі класичних надбань та сучасних тенденцій;
- опанування наукового підходу до аналізу соціальних явищ та процесів сучасного суспільства;
- ознайомлення з особливостями проведення емпіричних соціологічних досліджень та набуття навичок роботи з соціологічними даними.
- ознайомити з основними категоріями гендерних досліджень;
- орієнтувати слухачів на осмислення проблем і перешкод, що стоять перед чоловіками та жінками як представниками певної статі;
- пояснити соціокультурне підґрунтя відмінностей в позиціях чоловіків та жінок в суспільстві;

2. Результати навчання:

Знати: теоретичні основи і принципи соціології, основні соціологічні знання про різні види суспільних структур та інституцій, особливо їх істотні елементи, усвідомлювати проблеми гендерної рівності та гендерного партнерства.

Вміти: користуватися соціологічною термінологією, конкретними соціологічними методами гендерних досліджень, вирішувати конкретні завдання з галузі соціології гендеру, взаємодіяти у групі дослідження гендеру.

Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень.

3. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ	Аудиторн.	Сам ост.	Разом
1. Соціологія як наука, її предмет і методи. Історія соціології	4	58	90
2. Суспільство. Соціальна нерівність. Соціальна стратифікація: соціально-економічний та гендерний виміри.	4		
3. Поняття соціального інституту. Види та функції соціальних інститутів. Війна як соціальний інститут.	4		
4. Вища освіта як соціальний інститут. Третя місія університету.	2		
5. Особистість. Соціалізація. Специфіка соціалізації під час війни.	4		
6. Програма та етапи соціологічного дослідження для аналізу первинних та вторинних джерел	2		
7. Методи та інструментарій соціологічних досліджень.	4		
8. Гендерна політика та гендерні аспекти політики. Гендерні дослідження як галузь наукових досліджень.	2		
9. Гендерна соціалізація та становлення гендерної ідентичності: соціальне конструювання гендерних відносин.	4		
10. Гендерні стереотипи та джерела їх відтворювання.	2		
ПРАКТИЧНІ/СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ			
1.1. Теорії і історія соціології.	2	38	60
1.2. Соціологічні школи. Операціоналізація понять	2		
2.1. Соціальний інститут в системі суспільства.	2		
2.2. Види соціальних інститутів. Вища освіта як соціальний інститут. Третя місія університету.	2		
3.1. Суспільство. Соціальна стратифікація: соціально-економічний та гендерний виміри.	2		
3.2. Соціальна мобільність. Статуси та соціальні ролі.	2		
4.Методологія та програма соціологічного дослідження.	2		
5.1.Методи збору даних. Вибірка та репрезентативність. Інструментарій соціологічних досліджень.	4		
5.2.Фокус-групи як метод соціологічних досліджень. Специфіка соціологічних досліджень гендерних питань.	2		
6.Аналіз гендерних стереотипів, гендерних аспектів політики методами соціологічних досліджень.	2		
Разом	54	96	150
Лекції	32	58	90
Практичні/семінарські заняття	22	38	60

4. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Активованій акаунт корпоративної пошти (student.i.p.@nmu.one) на office 365.
Дистанційна платформа Moodle.

Використовуються лабораторне та мультимедійне обладнання кафедри історії та політичної теорії, дистанційна платформа Microsoft Teams.

5. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувач вищої освіти може отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Поточна успішність складається з успішності за два теоретичні модулі (кожен з них оцінюється максимально на 20 балів) та оцінок за виконання індивідуальних робіт (5 робіт сумарною оцінкою 60 балів).

Отримані бали за модульний контроль та індивідуальні завдання додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Залік відбувається у формі письмового роботи, білети для підсумкового контролю включають 20 тестових запитань. Правильна відповідь на всі запитання тестової частини оцінюється у 100 балів. Максимальна кількість балів за залік - 100.
Індивідуальні завдання	Максимально оцінюються на 60 балів при своєчасній здачі, 30 балів при несвоєчасній здачі.

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку). Максимальна кількість балів при підсумковому оцінюванні: 100.

Рівень, рейтингова шкала	Теоретична підготовка	Практичні уміння і навички
Високий, 90–100, відмінно	Студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень теорії, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно довести закони, теореми, принципи, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних	Студент самостійно розв'язує типові задачі різними способами, стандартні, комбіновані й нестандартні завдання, здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При

	ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.	виконанні практичних та індивідуальних робіт студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.
Вище середнього, середній 82-89; 74-81; дуже добре, добре	Студент знає і може самостійно сформулювати основні теоретичні положення, принципи та пов'язати їх з реальними явищами, може привести вербальне формулювання основних положень теорії, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	Студент самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) завдання, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій та перетворень, може самостійно сформулювати типову задачу за її словесним описом, скласти типову схему та обрати раціональний метод розв'язання, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату.
Достатній, 64-73, 60-63 задовільно, посередньо	Студент відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії, знає істотні ознаки (засади) основних теоретичних положень та їх відмінність, може записати окремі термінологічні дефініції теоретичного положення за словесним формулюванням і навпаки; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.	Студент може розв'язати найпростіші типові завдання за зразком, виявляє здатність виконувати основні елементарні аналізи, але не спроможний самостійно сформулювати задачу за словесним описом і визначити метод її розв'язання.
Низький, 0-59, незадовільно	Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про теоретичні положення. У відповіді цілком відсутня	Студент знає умовні позначення та вміє розрізняти основні величини, вміє розв'язувати завдання лише на відтворення основних формул, здійснювати найпростіші математичні дії.

	самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії.	
--	--	--

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагиату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагиату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагиат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Офіс365.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту або на форум дистанційного курсу.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Під час карантинних обмежень форми навчання може бути дистанційною (онлайн), змішаною. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Бонуси

Здобувачі вищої освіти можуть додатково отримати до 10 балів за виконання додаткової самостійної роботи за курсом, наприклад виконання індивідуальних завдань за додатковою темою – завдання пропонуються викладачем, підготовка доповіді і участь у студентських наукових конференціях за темою курсу, розробка програмного забезпечення при виконанні індивідуальних завдань, підготовка методичних матеріалів і презентацій.

7.7. Участь в анкетуванні

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувача вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на скриньки корпоративної пошти. Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Соціологія та основи гендерної політики».

8. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1 Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів. – К., 2014. – 65 с.

2 Особистість і соціальні інститути в урбанізованому суспільстві: місто Дніпро: монографія: в 2 томах / В. В. Кривошеїн, О. Ю. Висоцький, В. В. Ніколенко та ін.; за заг. ред. професора В. В. Кривошеїна. – Том 1. – Д.: Видавництво ЛізуновПрес, 2018. – 292 с.

3 Сучасні методики контент-аналізу: навчальний посібник. Батаєва К., Іванов В., Коритнікова Н.; за заг.ред. Костенко. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. - 416 с.

4 Гендерна нерівність у системі соціально-трудова відносин: проблеми та перспективи подолання / Демографія та соціальна економіка; № 4 (50), 2022. – С. 136-154 <https://ojs.dse.org.ua/index.php/dse/article/view/120/103>

Додаткові

1. Жінки та чоловіки: гендер для всіх. Онлайн-курс на PROMETEUS https://courses.prometheus.org.ua/courses/IRF/101/2015_T2/about

2. Марценюк Т. «Захисники галактики»: Влада і криза в чоловічому світі. – Київ. Видавничий дім «Комора», 2020. 256 с.

3. Основи теорії гендеру: юридичні, політологічні, філософські, педагогічні, лінгвістичні та культурологічні засади. Монографія / кол. авт.; ред. Л.Р. Наливайко, І.

О.Грицай. — К.: «Хай-Тек Прес», 2018. — 348 с.
[http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4374/1/GENDER .pdf](http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4374/1/GENDER.pdf)

4. Стрельник О. Турбота як робота. Материнство у фокусі соціології. Критика. Київ. 2017, 283 с.

5. Котикова О.І., Крилова І. Г., Попескул А. П. Гендерні аспекти ринку праці в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського. 2018. Вип. 22. - С. 190-196.

6. Гоць А.А. Прояви дискримінації на ринку праці України: соціологічний аналіз. Грані. 2017. Т. 20 (11). С. 70-75.

7. Римар Б.А. До питання гендерної дискримінації на ринку праці. Держава та регіони. Серія «Право». 2016. No 4 (54). С. 42-46.

8. Тищенко Ю., Івасів О., Дубина С. Управління різноманіттям: робочий зошит / За заг. ред. Ю.Тищенко. Київ, 2021. 80 с.

9. Сасенко О.С. Гендерна дискримінація жінок: доктринальні та конституційно-правові аспекти. Правова держава. 2020. No 37. С. 57-64.